

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : 1) นอกจากนี้การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความคิด และความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนทำให้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพบางประการที่ผู้อ่านไม่สามารถพบได้ในชีวิตจริง การอ่านจึงเป็นสิ่งที่ควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝน สติปัญญา ภาษา ทักษะคิดและจริยธรรม ซึ่งหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญอันจะนำเด็กไปสู่ความจริงของงาน การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 บัญญัติว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความจริงของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต และในมาตรา 24 (3) และ (5) บัญญัติว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 2-12)

ดังนั้น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ หากนักเรียนมีนิสัยรัก การอ่านจะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 บัญญัติว่า แนวการจัดการศึกษาว่าต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ

ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรม บูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2549 : 10) จึงเป็นที่มาของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่ง พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดมาตรฐาน การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการอ่าน คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 ก : 4) โดยกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ไว้ว่า สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว เข้าใจความหมายและ หน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความที่อ่าน นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด ถอดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติได้ เลือกอ่านหนังสือที่เป็น ประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักและเห็นความสำคัญของการอ่าน ในปี พ.ศ. 2546 จึงได้จัดทำโครงการ “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” ขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา เป็นปีแรกที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการมีพันธกิจสำคัญในการให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีโอกาสได้ เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ ส่งเสริมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข รักการเรียนรู้พึ่งตนเองได้บน พื้นฐานของความเป็นไทย นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ประกาศเจตนารมณ์ว่า “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน” เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความสามารถและมีทักษะใน การคิดวิเคราะห์ ทักษะการใช้ภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้การดำเนินการตามเจตนารมณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2545 ข : 2-3)

ปัจจุบันสภาพการอ่านของคนไทยนั้นอยู่ในระดับน้อยมาก ซึ่งสาเหตุปัญหาที่ทำให้ คนไทยขาดนิสัยรักการอ่าน คือ ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ขาดวัสดุการอ่าน สภาพ

เศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ความบกพร่องของร่างกายและสมองขาดความพร้อมที่จะอ่าน อิทธิพลของสื่ออื่น ๆ ที่สำคัญขาดการกระตุ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังจะเห็นได้จากการสำรวจสถิติการอ่านหนังสือของคนไทย ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือลดลง จากร้อยละ 69.1 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 66.3 ในปี 2551 และจากจำนวนคนที่ไม่อ่านหนังสืออีกร้อยละ 33.7 นั้น ใช้เวลาเพื่อดูโทรทัศน์ถึงร้อยละ 54.3 รองลงมา คือ ไม่มีเวลาอ่าน ไม่สนใจหรือไม่ชอบอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือไม่ออกตามลำดับ ซึ่งจากสถิติโดยภาพรวม พบว่า คนไทยอ่านหนังสือลดลงเกือบทุกวัย ส่วนใหญ่จะใช้เวลาดูโทรทัศน์มากขึ้น ทำให้จินตนาการน้อยลง อย่างไรก็ตามคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือน้อยลง จากเฉลี่ย 51 นาทีต่อวันในปี 2548 เหลือ 39 นาทีต่อวัน ในปี 2551 โดยมีกลุ่มเยาวชนอ่านหนังสือมากที่สุด 46 นาทีต่อวัน (สำนักข่าวแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์. 2551 : 2) ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น สภาพเศรษฐกิจ หนังสือราคาแพง ไม่มีหนังสืออ่าน ไม่เห็นประโยชน์ในการอ่าน สนใจสื่ออื่นมากกว่าหนังสือ สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการอ่าน เป็นต้น นอกจากนี้จากการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้งรอบแรกและรอบที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ควรเร่งแก้ไข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550 : 15) ดังนั้น ภารกิจด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมการอ่านจึงเป็นภารกิจที่สำคัญด้านหนึ่งของโรงเรียนต้องดำเนินการให้ได้ผล เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะรักการอ่าน เพราะการอ่านจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ทำให้โลกทัศน์กว้างไกล และทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและตามศักยภาพ การอ่านทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ หากนักเรียนมีความรักในการอ่านจะสามารถอ่านหนังสือได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งที่บ้านที่โรงเรียนและที่ต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนสามารถพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนมีนิสัยรักในการอ่านได้ก็จะส่งผลทำให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้ดีขึ้นด้วย เพราะการอ่านทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้ก็เป็นสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมยิ่งอ่านมากเท่าใดก็ยิ่งทำให้เรียนรู้มากเท่านั้น ซึ่งคนเราถ้าอยากจะทำอะไรให้สำเร็จนั้น สิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ การคิดอย่างเป็นระบบหรือมีการวางแผนที่ดีนั่นเอง เมื่อวางแผนแล้วต้องเอาแผนมาปฏิบัติ โดยเริ่มจากการตั้งเป้าหมายและกำหนดกรอบให้กับตัวเอง รวมถึงการตรวจสอบผลลัพท์ในขั้นสุดท้าย เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางใน

การพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่อง ช่วยให้เราคาดเดาได้อย่างแม่นยำว่าอุปสรรคแบบใดจะเกิดขึ้นบ้าง (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2543 : 11)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหาร โรงเรียน และครูควรให้ความสนใจอย่างจริงจัง เพื่อปลูกฝังนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่านและใช้เป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ การเลือกวิธีการอ่านที่เหมาะสมกับนักเรียนตามระดับ สติปัญญา วุฒิภาวะ และความพร้อม ความเอาใจใส่ของผู้บริหาร โรงเรียน ครูที่จะมุ่งให้นักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงความร่วมมือจากผู้ปกครอง จะทำให้นักเรียนมีนิสัยรัก การอ่าน ดังนั้น เมื่อโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่ายสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริม การอ่านให้เด็ก ไทย และคนไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้วก็จะส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยรัก การอ่าน อันเป็นลักษณะสำคัญที่ควรมุ่งพัฒนาให้เกิดกับคนในชาติ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่พึง ประสงค์ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด และในปี 2551 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายในการติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการ แก้ไขปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โดยกำหนดเป้าหมาย/จุดเน้นที่สำคัญ คือ ให้ส่งเสริมพัฒนาทักษะให้นักเรียน “อ่านออกเขียนได้ในช่วงชั้นที่ 1 และอ่านคล่องเขียนคล่อง ในช่วงชั้นที่ 2” และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และ ปี 2552 รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ นายจурินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ ประกาศผลักดันการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ (จурินทร์ ลักษณวิศิษฏ์. 2552 : 47) เพราะเห็นว่า การอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญในสังคมแห่ง การเรียนรู้ โดยการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมการอ่าน

การบริหารงาน โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อการจัดการที่เกี่ยวกับบุคลากรใน องค์การตั้งแต่การฝึกอบรม การจัดคนให้เหมาะกับงาน การ โอนย้าย การจ่ายค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการ การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้เงินสมนาคุณเมื่อออกจากงาน ไป ซึ่งการบริหารงานบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของ โครงสร้างของการบริหาร โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ดังที่ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้รายงานสภาวะการศึกษาการศึกษาไทย ปี 2547/2548 (2549 : 4) ไว้ว่า การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งควรถือเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก มีแต่การประชุมการฝึกอบรม การสั่งการจากส่วนกลางแต่ไม่ได้มี การพัฒนาครูให้รักการอ่าน คิดและสอนแบบใหม่อย่างจริงจัง แนวคิดของการปฏิรูปตอน แรก ๆ มองว่า ควรจะมีการประเมินครูใหม่ว่า ใครเหมาะสมที่จะได้ไปประกอบวิชาชีพครู หรือ ไม่ ในขณะที่การพัฒนากุศลกรเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จะทำอย่างไร ครูควรปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้บริหาร ไม่ต้องบังคับ ทำอย่างไรที่จะทำให้ครูเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ ครูมีความรู้ดีกว่า

เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ครูมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่งมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังที่ ไว จามรมาน (2541 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิธีการบริหารบุคคล นั่นคือ ให้บุคคลมีความพึงพอใจในงาน รู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของเมื่อครูรู้สึกเป็นเจ้าของจนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนสำคัญ เป็นเจ้าของในโรงเรียนนั้นก็ส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ระวีวรรณ โปธิ์วัง และคณะ (2549 : 9) ได้กล่าวว่า ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาว่าต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตัวผู้เรียน เป็นความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ภารกิจและนโยบายการพัฒนาต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยให้เลือกตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ทั้งนี้การพัฒนาจะมุ่งเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency)

โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 มีโรงเรียน จำนวน 89 โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการส่งเสริมการอ่านยังไม่เป็นที่น่าพอใจซึ่งจะเห็นได้จากการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้งรอบแรกและรอบที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปรับปรุง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ควรเร่งแก้ไข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2550 : 15) และจากรายงานการประชุมผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 เกี่ยวกับกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กเน้นจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสอดแทรกบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหาร โรงเรียนมุ่งมั่น ยึดหลักการสร้างแรงจูงใจและชี้แจงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ด้วยการประชุมและสำรวจความต้องการถึงความต้องการของผู้ปกครองแต่ละช่วงชั้น แล้วนำมากำหนดแผนจัดกิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมที่ดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ เป็นกิจกรรมเสียงตามสายตอนเช้า นักเรียนจดบันทึกคำแล้วแต่งประโยคนำเสนอ แล้วคิดบอร์ด กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคนตอนเที่ยงวัน อ่านแล้วส่งบันทึกให้ครูประจำชั้นตรวจทุกสัปดาห์ มีการสุ่มให้นักเรียนเล่าเรื่องจากบันทึกการอ่านในวันประชุม นักเรียนสุดสัปดาห์ และให้รางวัล ในกิจกรรมยอคนักอ่าน นอกจากนี้ยังมีการรายงานผลจาก

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูภาษาไทยของโรงเรียนแกนนำการจัดการความรู้ สรุปว่า คุณลักษณะของนักเรียนที่มีนิสัยรักการอ่าน จะต้องเป็นผู้สนใจที่จะอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อ่านทุกที่ อ่านทุกเรื่อง อ่านทุกเวลาที่ว่างจนเป็นกิจวัตรประจำวัน มีความสุขในการอ่าน และใช้ การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการ

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า การที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน จำเป็นต้องมีการพัฒนาครู ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงจำเป็นต้องได้รับการ เอาใจใส่จากผู้บริหารในการพัฒนาบุคลากรครู ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะคุณภาพ ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษา

คำศัพท์สำคัญ

1. รูปแบบการพัฒนาครู
2. การส่งเสริมการอ่าน
3. ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่าน

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ที่เหมาะสมเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
  - 1.1 การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ใช้กลุ่มประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 89 คน และครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 528 คน และในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 73 คน และครู จำนวน 226 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608)
  - 1.2 การวิพากษ์ร่างรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 89 คน และครูโรงเรียนขนาดเล็กที่รับผิดชอบงานส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 89 คน รวมทั้งสิ้น 178 คน
  - 1.3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านม่วงน้อย
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ปีการศึกษา 2553 – 2554
  - 2.1 ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบเชิงทฤษฎี
    - 2.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก ระหว่าง พฤษภาคม 2553 - กรกฎาคม 2553
    - 2.1.2 การประชุมสัมมนาเพื่อวิพากษ์ร่างรูปแบบ ระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2553
    - 2.1.3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554
  - 2.2 ระยะที่ 2 ยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
    - 10 มกราคม 2555

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีการพัฒนาบุคลากร ทฤษฎีและแนวทางส่งเสริมการอ่าน และได้วิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ หมายถึง กระบวนการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูที่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน
2. การพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ประกอบด้วย หลักสูตร วิธีการ ดำเนินการพัฒนา และการประเมินผล
3. รูปแบบการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน มีองค์ประกอบ คือ สภาพสภาพและความต้องการ เป้าหมายการพัฒนา หลักสูตรการพัฒนา วิธีการพัฒนา ดำเนินการพัฒนา และประเมินผลการพัฒนา
4. การส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระตุ้นและสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนสนใจ ใฝ่รู้ในการอ่านมากขึ้น
5. ประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยการสนับสนุนเกื้อกูลกันของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสารที่ดีภายใต้การใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนให้มีเพิ่มมากขึ้น
6. สภาพปัจจุบันการพัฒนาครู หมายถึง สถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงของกระบวนการส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน
7. ความต้องการพัฒนาครู หมายถึง ความมุ่งหวังให้ได้มาซึ่งความสามารถด้านความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติมีทักษะในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน
8. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
9. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ทางวิชาการ

1.1 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่าน
ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 เป็นสารสนเทศในดำเนินการส่งเสริมการอ่านนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ประโยชน์สำหรับหน่วยงาน

2.1 โรงเรียนขนาดเล็กนำไปปรับใช้ในการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลใน
การส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นำไปปรับใช้ในการพัฒนาครู
เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY